

#OdPodstaw

Porozmawiajmy o podstawach programowych

KSZTAŁCENIE OGÓLNE W SZKOLE PODSTAWOWEJ DLA UCZNIÓW Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ INTELEKTUALNĄ W STOPNIU UMIARKOWANYM LUB ZNACZNYM

propozycje zmian w podstawie programowej

sierpień 2025

Materiał nie jest pełną wersją podstawy programowej kształcenia ogólnego w szkole podstawowej dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym. Zawiera jej kluczowe fragmenty, opis i kierunek najważniejszych zmian. Projekt nowej podstawy przygotowany przez IBE PIB zostanie zaprezentowany i przekazany do Ministerstwa Edukacji Narodowej we wrześniu 2025 roku.

Nowa podstawa programowa zacznie obowiązywać od 1 września 2026 roku w klasach I–VIII szkoły podstawowej

DLACZEGO ZMIENIAMY OBECNĄ PODSTAWĘ PROGRAMOWĄ?

Edukacja uczniów i uczennic z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym wymaga podejścia zindywidualizowanego, dostosowanego do ich możliwości i potrzeb. Nowa podstawa programowa powstała w odpowiedzi na wyzwania praktyki edukacyjnej i zmieniające się potrzeby uczniów, rodziców oraz nauczycieli. W toku konsultacji społecznych wskazywano na konieczność lepszego powiązania podstawy programowej z rzeczywistym funkcjonowaniem ucznia i uczennicy w różnorodnych wymiarach: poznawczym, społecznym, emocjonalnym i fizycznym. Wzmocnienia wymagały również aspekty związane z komunikacją, w tym komunikacją wspomagającą i alternatywną (AAC), wsparciem sprawczości ucznia i jego funkcjonowaniem w środowisku lokalnym. Udoskonalona została czytelność i operacyjność efektów uczenia się. Warunkiem indywidualnego podejścia było uwzględnienie różnorodnych ścieżek rozwoju, którymi podążają uczniowie i uczennice z niepełnosprawnością intelektualną, uwzględnienie trzystopniowego modelu wsparcia oraz nacisk na precyzyjne dostosowanie form oraz zakresu i częstotliwości oddziaływań do indywidualnych potrzeb, tempa rozwoju i poziomu samodzielności ucznia i uczennicy.

DYDAKTYKA: WIEDZA, KOMPETENCJE I SPRAWCZOŚĆ

Nowa podstawa programowa została zaprojektowana od podstaw z myślą o uczniu – o tym, jak najlepiej przygotować go do dalszej edukacji i możliwie samodzielnego życia w społeczeństwie. Punktem wyjścia był Profil absolwenta szkoły podstawowej, czyli zbiór kluczowych kompetencji, postaw i wartości, z jakimi uczeń i uczennica powinni ukończyć ten etap edukacji. Na tej bazie zespół projektujący określił wartości i cele, które powinny zostać osiągnięte przez ucznia i uczennicę w toku nauki w szkole podstawowej. Nadrzędny cel pozostał niezmienny – wszechstronny rozwój ucznia i uczennicy w sferze poznawczej, społecznej, emocjonalnej, etycznej i fizycznej, przy równoczesnym wsparciu w pełnym wykorzystaniu jego indywidualnego potencjału

zarówno jako jednostki, jak i członka i członkini wspólnoty. Zgodnie z nową podstawą kierunek pracy szkoły wyznaczają wartości takie jak: wolność, odpowiedzialność, wspólnota, szacunek, prawda, dobro, piękno, sprawiedliwość i solidarność.

W szkole podstawowej wyodrębnia się:

1. zajęcia edukacyjne:

- a.** porozumiewanie się,
- b.** edukacja środowiskowa,
- c.** edukacja społeczna,
- d.** edukacja osobista i zdrowotna,
- e.** edukacja artystyczna,
- f.** wychowanie fizyczne,
- g.** etyka,

2. zajęcia rewalidacyjne,

3. zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Informacje o poszczególnych obszarach

Porozumiewanie się dotyczy praktycznego nabywania języka, rozwijania umiejętności komunikowania się w bliskim i dalszym środowisku w mowie, w piśmie i w każdy możliwy dla ucznia sposób zapewniający mu niezależność i aktywne uczestnictwo, w tym z zastosowaniem komunikacji wspomagającej i alternatywnej (AAC) lub w polskim języku migowym (PJM). Efekty uczenia się dotyczące porozumiewania się powinny być realizowane w toku wszystkich zajęć.

Edukacja środowiskowa koncentruje się na rozwijaniu praktycznych umiejętności życiowych związanych z funkcjonowaniem w środowisku lokalnym i przestrzeni

publicznej. Dotyczy także obszaru przyrodniczo-matematycznego oraz techniki i technologii informacyjno-komunikacyjnych. Poprzez różnorodne doświadczenia, obserwacje i eksperymenty wspiera rozwój poznawczy uczniów i uczennic, ucząc ich analizy, klasyfikowania i wyciągania wniosków. Kluczowym aspektem tych zajęć jest wyposażenie ucznia i uczennicy w umiejętności uczenia się i zdobywania doświadczeń, m.in. poprzez bezpieczne korzystanie z prostych narzędzi i urządzeń codziennego użytku. Tego typu aktywność nie tylko wspiera rozwój kompetencji poznawczych i umiejętności manualnych, lecz także wzmacnia samodzielność oraz poczucie sprawczości ucznia, co stanowi fundament jego niezależności i aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Edukacja społeczna obejmuje nabywanie umiejętności, które umożliwiają współzycie z innymi ludźmi – uczeń i uczennica uczą się zasad komunikacji, wyrażania emocji, nawiązywania i podtrzymywania relacji, współpracy oraz rozwiązywania konfliktów. Równocześnie poznaje swoje miejsce i rolę w rodzinie, klasie i szkole, ucząc się współodpowiedzialności, współdziałania i przestrzegania ustalonych zasad. Wprowadzenie do zagadnień obywatelskich, instytucjonalnych, patriotycznych odbywa się poprzez poznawanie zasad uczestnictwa w życiu społecznym.

Edukacja osobista i zdrowotna obejmuje naukę dbania o zdrowie fizyczne, psychiczne i seksualne, higienę, odżywianie, samoobsługę oraz rozwój podstawowych umiejętności życiowych. Zajęcia te wspierają budowanie samoświadomości i niezależności uczniów i uczennic, rozwijają umiejętność rozpoznawania oraz komunikowania własnych potrzeb, a także kształtują pozytywny obraz siebie i wzmacniają poczucie własnej wartości. W ramach edukacji osobistej uczniowie i uczennice uczą się dbania o siebie, w tym planowania dnia, korzystania z toalety, samodzielnego ubierania się, przygotowywania prostych, zdrowych posiłków. Istotnym elementem jest również wiedza na temat specyfiki rozwoju na różnych etapach życia, profilaktyka zdrowotna oraz nauka udzielania pierwszej pomocy. Zajęcia te odgrywają ważną rolę w budowaniu dobrostanu uczniów i uczennic – wzmacniają poczucie sprawczości, bezpieczeństwa i komfortu,

a także uczą podejmowania odpowiedzialnych decyzji związanych ze zdrowiem i codziennym funkcjonowaniem. Ponadto rozwijają świadomość własnego ciała, emocji i granic, co sprzyja lepszemu samopoczuciu i bezpieczeństwu uczniów i uczennic oraz wspiera rozwój tożsamości osobistej i przygotowania do dorosłości.

Edukacja artystyczna rozwija kreatywność, wyobraźnię oraz zdolności manualne i poczucie estetyki uczniów i uczennic. Twórcze działania plastyczne, muzyczne, teatralne i taneczne stwarzają uczniom i uczennicom przestrzeń do przeżywania, wyrażania emocji oraz osobistych refleksji. W zależności od potrzeb i możliwości uczniów i uczennic mogą to być zajęcia z rysunku, malarstwa, kolażu, batiku, modelowania, rytmiki, teatru, pantomimy, tańca, muzykoterapii i wielu innych form ekspresji. Zajęcia te kształtują wrażliwość estetyczną oraz poczucie tożsamości kulturowej, a także umożliwiają aktywne i satysfakcjonujące spędzanie czasu wolnego.

Wychowanie fizyczne to zajęcia ruchowe, które rozwijają sprawność motoryczną, koordynację ruchową, kondycję fizyczną, orientację w przestrzeni i schemacie ciała oraz motorykę małą. Poprzez gry zespołowe, zabawy ruchowe, ćwiczenia sportowe oraz udział w imprezach rekreacyjnych uczniowie i uczennice nie tylko poprawiają swoją sprawność fizyczną, lecz także uczą się zasad współzawodnictwa w duchu fair play, przestrzegania reguł oraz kultury fizycznej. Ważnym aspektem wychowania fizycznego jest również kształtowanie pozytywnego nastawienia do aktywności fizycznej i zdrowego odżywiania jako formy dbania o zdrowie i dobrostan.

Etyka to zajęcia, których celem jest wprowadzenie uczniów i uczennic w świat wartości, szacunku do siebie i innych oraz wspieranie prawidłowego funkcjonowania w relacjach międzyludzkich. Kluczowe jest tu rozwijanie postaw moralnych, takich jak: rozpoznawanie dobra i zła, naśladowanie pozytywnych wzorców, internalizacja podstawowych norm społecznych oraz kształtowanie postaw opartych na wartościach – szacunku, odpowiedzialności, empatii i współdziałaniu. Treści te są obecne i realizowane w sposób zintegrowany podczas wszystkich zajęć edukacyjnych. Codzienne sytuacje dydaktyczne i wychowawcze stwarzają

naturalne okazje do wzmacniania postaw prospołecznych, rozwijania empatii, odpowiedzialności i budowania pozytywnych relacji z rówieśnikami i dorosłymi.

Zajęcia rewalidacyjne mają charakter terapeutyczny, usprawniający, doskonalący, korygujący oraz stymulujący. Wspomagają osiągnięcie optymalnego poziomu funkcjonowania ucznia i uczennicy poprzez rozwijanie różnych umiejętności, np. takich jak: spostrzeganie, myślenie przyczynowo-skutkowe, pamięć i koncentracja uwagi, sprawność manualna i graficzna, przetwarzanie sensoryczne, funkcje motoryczne, umiejętności społeczne, orientacja przestrzenna, poruszanie się, umiejętności komunikacyjne, także związane z planowaniem, tworzeniem i wprowadzaniem indywidualnych pomocy do komunikacji.

Zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej obejmują działania diagnostyczne, terapeutyczne, edukacyjne, profilaktyczne oraz wspierające rozwój osobisty, społeczny i emocjonalny ucznia i uczennicy. Ich celem jest umożliwienie pełnego uczestnictwa w życiu społecznym, edukacyjnym i kulturowym, z poszanowaniem indywidualnego potencjału oraz zasad podmiotowości i inkluzji.

Dzięki współpracy różnych specjalistów działania są interdyscyplinarne i kompleksowe oraz dostosowane do potrzeb ucznia i uczennicy, wzmacniając jego samodzielność, odpowiedzialność i poczucie wpływu, a także umożliwiając aktywne funkcjonowanie w środowisku szkolnym i społecznym.

NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA NOWEJ PODSTAWY PROGRAMOWEJ

1 • Indywidualizacja i elastyczność

- dopasowanie poziomu i charakteru wsparcia do unikalnych potrzeb każdego ucznia i uczennicy, możliwości, ale też utrudnień rozwojowych oraz cech neuroróżnorodności, współwystępujących chorób i niepełnosprawności,
- możliwość wyboru efektów uczenia się,

- ukierunkowanie na celowy, świadomy proces uczenia się – doświadczanie, podejmowanie prób i zaangażowanie jako kluczowe czynniki rozwoju ucznia i uczennicy, kompetencje nabywane w procesie uczenia się są równie istotne jak osiągnięcie sformułowanych efektów uczenia się,
- trójstopniowy model wsparcia – podstawą doboru poziomów wsparcia udzielanego uczniowi w procesie kształcenia jest jego diagnoza funkcjonalna,
- budowanie programu oparte na uważności oraz realnych możliwościach i ograniczeniach ucznia i uczennicy, w tym zwróceniu uwagi na emocje, opinie, potrzeby, możliwości i zachowania ucznia i uczennicy oraz sposoby jego komunikowania się,
- elastycznie planowanie zajęć poprzez dostosowanie ich do aktualnego stanu zdrowia i emocji ucznia i uczennicy.

2 • Współpraca z rodziną

- aktywny udział rodziców/opiekunów w działaniach szkoły,
- budowanie relacji opartych na zaufaniu oraz dwustronnej, bieżącej komunikacji,
- budowanie wspólnego rozumienia potrzeb dziecka i odpowiadania na nie,
- zachęcanie do kontynuowania podejmowanych działań w domu.

3 • Komunikacja jako kluczowy obszar rozwoju

- efekty uczenia się w obszarze komunikacji powinny być realizowane na wszystkich zajęciach.
- komunikowanie się, w tym przy użyciu komunikacji wspomagającej i alternatywnej (AAC) oraz polskiego języka migowego (PJM), jest nadrzędną umiejętnością warunkującą optymalny poziom rozwoju dziecka, dobrostan, bycie sprawczym i aktywne uczestnictwo w życiu społecznym.

Centralnym elementem nowej podstawy jest podejście kompetencyjne. Oznacza to, że nacisk kładzie się na to, co uczeń i uczennica potrafi zrobić i jakie kompetencje rozwija.

Realizacja zadań edukacyjnych i wychowawczych została oparta na głębokim zrozumieniu sposobu funkcjonowania ucznia i uczennicy w trzech powiązanych wymiarach: biologicznym, psychologicznym i społecznym.

Kolejnym filarem nowej podstawy jest sprawczość ucznia i uczennicy. To pojęcie, w uproszczeniu, oznacza poczucie wpływu – umiejętność podejmowania działań, które mają znaczenie dla samego ucznia i jego otoczenia oraz branie odpowiedzialności za te działania. Rozwijanie sprawczości jest traktowane na równi z rozwijaniem wiedzy i umiejętności. W praktyce chodzi o to, by uczniowie i uczennice byli też aktywnymi uczestnikami procesu uczenia się. Nowa podstawa zakłada więc, że uczniowie i uczennice na miarę swoich możliwości współdecydują o pewnych elementach nauki i życia szkoły, uczą się stawiać własne cele i dążyć do ich realizacji. Nauczyciele i nauczycielki mają tworzyć warunki, w których każdy wychowanek i wychowanka poczuje się ważną częścią społeczności szkolnej (poczucie przynależności), uwierzy we własne możliwości rozwoju (nastawienie na rozwój) oraz we własną skuteczność w działaniu.

Główne założenia nowej podstawy programowej skupiają się na rozwoju kompetencji uczniów i uczennic z umiarkowaną i znaczną niepełnosprawnością intelektualną w szkole podstawowej.

GŁÓWNE ZMIANY

- Nowa podstawa programowa nie tylko formułuje cele w sposób bardziej kompetencyjny – zawiera też konkretne, zoperacjonalizowane efekty uczenia oraz rozwiązania dydaktyczne, które mają urzeczywistnić te cele w codziennej pracy z uczniem i uczennicą. Bardzo istotną nowością jest wprowadzenie wymagań w zakresie doświadczeń edukacyjnych. Oznacza to, że poza tradycyjnymi efektami uczenia się (wiedzą i umiejętnościami, które uczeń i uczennica ma zdobyć) podstawa wskazuje też, jakie doświadczenia powinien nabyć uczeń w trakcie nauki, np. uczniowie i uczennice uczestniczą w wydarzeniu artystycznym

lub odwiedzają instytucję kultury, a następnie dzielą się swoimi wrażeniami i refleksjami poprzez wybraną formę ekspresji.

- Co istotne, każdy z tych projektów jest powiązany z konkretnymi kompetencjami, które rozwija – w treści dokumentu po każdym opisie doświadczenia wyszczególniono, jakie kompetencje poznawcze, społeczne, osobiste oraz elementy sprawczości są dzięki niemu kształtowane.
- Taka konstrukcja podstawy ułatwia nauczycielom planowanie pracy: wiadomo, po co dane działanie jest realizowane i jakie umiejętności mają z niego wynikać.
- Nowa podstawa programowa opisuje również warunki realizacji, czyli zalecane metody pracy z uczniem i uczennicą. Tutaj również widać kontynuację dotychczasowych dobrych praktyk i jednocześnie nowe akcenty. Nadal rekomenduje się nauczanie całościowe, zintegrowane i oparte na wielozmysłowym poznawaniu świata. Podkreślono konieczność indywidualizacji – dostosowania metod i tempa pracy do aktualnych możliwości, potrzeb i zainteresowań dziecka. Wśród metod nauczania obok dobrze znanych (np. metod aktywizujących, pracy w małych grupach, zabaw ruchowych) pojawiają się wskazówki, by włączać elementy projektu edukacyjnego nawet na poziomie prostych działań oraz wykorzystywać techniki oparte na obrazowaniu (co pomaga uczniom i uczennicom z trudnościami w rozumieniu abstrakcji). Wszystko to ma służyć temu, aby uczniowie uczyli się przez praktykę i doświadczanie oraz mieli poczucie sukcesu na miarę swoich możliwości.

Co się zmienia? Co zostaje? – najważniejsze różnice (było vs. jest)

Poniżej zebrano kluczowe różnice między dotychczasową a nową podstawą programową, a także wskazano elementy, które pozostają bez zmian jako podstawa sprawdzonego podejścia.

Podejście programowe i struktura treści

Było: Poprzednia podstawa programowa miała charakter opisowy, skupiała się na obszarach funkcjonowania ucznia i uczennicy (np. rozwijanie komunikacji, czynności samoobsługowe, funkcjonowanie w społeczeństwie) i ogólnych zaleceniach.

Jest: Nowa podstawa została przeorganizowana wokół kompetencji – jasno określa precyzyjne efekty uczenia się w poszczególnych obszarach edukacyjnych. Struktura dokumentu jest bardziej czytelna i powiązana z Profilem absolwenta oraz z Polską Ramą Kwalifikacji (poziomy edukacji), co zapewnia większą spójność z całością systemu edukacji.

Zakres i określenie kompetencji kluczowych

Było: Dotychczasowa podstawa kładła nacisk głównie na rozwijanie podstawowych umiejętności życiowych oraz kompetencji personalnych, komunikacyjnych i społecznych umożliwiających dążenie do samodzielnego życia.

Jest: Nowa podstawa rozszerza i dookreśla katalog kompetencji, wprowadzając pojęcia kompetencji fundamentalnych (językowe, matematyczne, cyfrowe) oraz przekrojowych (poznawcze, społeczne, osobiste) i sprawczości jako centralnych celów kształcenia. Dzięki temu nauczyciele i nauczycielki zyskują konkretny język do opisu celów edukacyjnych, a uczniowie i uczennice – szansę na rozwój także w tych obszarach.

Metody nauczania i doświadczenia uczniów

Było: Wcześniejsza podstawa odwoływała się do ogólnej konieczności stosowania metod aktywizujących i wielozmysłowych, ale nie precyzowała konkretnych doświadczeń ani projektów, które uczniowie i uczennice powinni realizować. Brakowało wytycznych co do łączenia treści nauczania z praktycznymi działaniami poza klasą.

Jest: Nowa podstawa wprowadza obowiązkowe projekty i doświadczenia edukacyjne. Określono przykładowe zadania projektowe – uczniowie i uczennice uczą się poprzez realne działanie, a nauczyciele i nauczycielki otrzymują inspiracje do ich organizacji.

Rola ucznia i nauczyciela

Nowa podstawa podkreśla podmiotowość ucznia i uczennicy, którzy na miarę swoich możliwości mają współuczestniczyć w planowaniu własnej nauki i szkolnych wydarzeń. Wprowadzono koncepcję uczniowskiej sprawczości, co oznacza, że uczniowie i uczennice mogą współdecydować o niektórych działaniach i ponosić za nie współodpowiedzialność. Nauczyciel i nauczycielka staje się bardziej przewodnikiem i facylitatorem – ma wspierać inicjatywy uczniów i uczennic, motywować ich do aktywności i tworzyć warunki do samodzielności.

Kontynuacja dobrych praktyk (co zostaje)

Było: Filozofia edukacji specjalnej opierała się od lat na holistycznym, zintegrowanym nauczaniu dostosowanym do indywidualnych potrzeb ucznia i uczennicy. Podstawa z 2017 r. także podkreślała konieczność wielospecjalistycznego, wielozmysłowego działania edukacyjnego oraz skupienie na przyszłej samodzielności ucznia i uczennicy.

Jest: Nowa podstawa utrzymuje te fundamenty. Nadal najważniejsze jest dobro dziecka i jego wszechstronny rozwój realizowany poprzez nauczanie całościowe i wielozmysłowe oraz silną indywidualizację pracy. Nie nastąpiło więc odrzucenie wcześniejszych założeń – reforma adaptuje dotychczasowe doświadczenia, dodając nowe treści i ulepszenia, ale pozostawia to, co już przynosiło dobre efekty (np. ścisła współpraca z rodzicami, tworzenie Indywidualnych Programów Edukacyjno-Terapeutycznych, ocenianie opisowe dostosowane do możliwości ucznia i uczennicy itp.). Dzięki temu ciągłość podejścia została zachowana, a jednocześnie otwarto nowe możliwości rozwoju dla uczniów i pracy dla nauczycieli, np. włączenie uczniów i uczennic w życie społeczności lokalnej poprzez uczenie świadomości własnych praw, samostanowienie i samorzecznictwo, a także przygotowanie ich do samodzielnego, świadomego, skutecznego i satysfakcjonującego uczestnictwa w życiu osobistym, rodzinnym, zawodowym i obywatelskim.

WYBRANE EFEKTY UCZENIA SIĘ

1 • POROZUMIEWANIE SIĘ

Uczeń:

- 1.1. Reaguje na obecność drugiej osoby, na dotyk, mimikę, dźwięk; używa dźwięków, mowy ciała, mimiki, gestów do komunikacji.
- 1.5. Rozmawia z różnymi osobami w różnych sytuacjach, w różnych miejscach w dostępny dla siebie sposób, w tym z pomocą komunikacji wspomagającej i alternatywnej (AAC), Polskiego Języka Migowego (PJM).
- 1.12. Wypowiada się na temat wysłuchanego tekstu, w tym krótkich tekstów literackich, tekstów piosenek i tekstów użytkowych; rozpoznaje głównych bohaterów bajek, baśni i legend, wskazuje charakterystyczne elementy utworu oraz porządkuje wydarzenia według kolejności, odróżnia postacie pozytywne od negatywnych.

2 • EDUKACJA ŚRODOWISKOWA

Obszar przyrodniczo-matematyczny

Uczeń:

- 2.1. Uczestniczy w procesie uczenia się, w tym celowo posługuje się zmysłami, aby świadomie poznawać otaczającą rzeczywistość, obserwuje, naśladuje, wyciąga wnioski.
- 2.9. Wskazuje na mapie Polski ważne miejsca i krainy geograficzne, stosuje nazwy wybranych obszarów przyrodniczych, takich jak: las, góry, morze, oraz wskazuje charakterystyczne dla nich rośliny i zwierzęta.

Obszar techniki i technologii informacyjno-komunikacyjnej

Uczeń:

- 2.14. Rozpoznaje proste urządzenia techniczne; określa ich zastosowanie i zasady bezpiecznego użytkowania.

- 2.19. Korzysta z urządzeń cyfrowych w codziennym życiu; obsługuje podstawowe funkcje w telefonie i komputerze, w tym używa aplikacji oraz przeglądarek internetowych.
- 2.20. Przestrzega zasad higieny cyfrowej i cyberbezpieczeństwa, w tym wskazuje osobę dorosłą, do której może zgłosić niepokojącą sytuację w sieci.
- 2.21. Odróżnia świat realny od wirtualnego, w tym w grach, reklamach, mediach społecznościowych.

3 • EDUKACJA SPOŁECZNA

Relacje międzyludzkie, w tym rodzinne

Uczeń:

- 3.5. Zauważa, że ludzie różnią się wyglądem, zachowaniem, potrzebami i sposobem myślenia, akceptuje te różnice i szanuje odmienność innych.
- 3.6. Podejmuje próby nawiązywania i utrzymywania relacji z rówieśnikami, rozpoznaje kolegów i koleżanki z klasy, podejmuje próby zaprzyjaźniania się, odróżnia przyjaźń od innych relacji.
- 3.9. Współpracuje z grupą, uczestniczy w podejmowaniu decyzji, rozumie wpływ innych na swoje emocje i zachowanie, próbuje akceptować wspólnie podjęte decyzje, nawet jeśli nie są zgodne z jego oczekiwaniami.

Życie domowe i szkolne

Uczeń:

- 3.13. Rozróżnia przestrzeń prywatną i wspólną – stosuje zasady dotyczące intymności i prywatności w domu.
- 3.14. Orientuje się w środowisku szkolnym, zna nazwę i adres szkoły, rozpoznaje pomieszczenia, identyfikuje pracowników i ich role, korzysta z planu zajęć, przestrzega zasad obowiązujących w szkole i klasie.

Życie w dorosłości

Uczeń:

- 3.18. Określa, co to znaczy być obywatelem, i nazywa prawa i obowiązki, które się z tym wiążą, rozpoznaje symbole narodowe, wyjaśnia ich znaczenie i zachowuje się adekwatnie w sytuacjach oficjalnych.
- 3.25. Podpisuje dokument, wyjaśnia znaczenie swojego podpisu oraz wskazuje sytuacje, w których należy zachować ostrożność przy podpisywaniu.

4 • EDUKACJA OSOBISTA I ZDROWOTNA

Edukacja osobista

Uczeń:

- 4.2. Rozpoznaje i nazywa swoje emocje i potrzeby, w tym sensoryczne, społeczne i emocjonalne.
- 4.8. Rozumie znaczenie odpoczynku i relaksu dla zdrowia, planuje przerwy i dba o swoje samopoczucie.

Edukacja zdrowotna

Uczeń:

- 4.13. Rozpoznaje i reaguje na sygnały z ciała, takie jak odczuwanie bólu, dyskomfortu fizycznego i psychicznego; sygnalizuje potrzebę kontaktu z personelem medycznym.
- 4.16. Dostrzega wpływ otoczenia na zdrowie, w tym hałasu, zanieczyszczeń, temperatury; dba o higienę swojego otoczenia.

Pierwsza pomoc

Uczeń:

- 4.21. Rozpoznaje sytuacje zagrożenia i podejmuje podstawowe działania, w tym powiadamia dorosłego, dzwoni pod numer alarmowy, ewakuuje się w bezpieczne miejsce.

- 4.22. Wymienia wyposażenie apteczki i korzysta z jej podstawowych elementów, w tym do opatrywania drobnych skaleczeń.

5 • EDUKACJA ARTYSTYCZNA

Uczeń:

- 5.6. Rozpoznaje wybrane instrumenty muzyczne, rozróżnia ich brzmienia, podejmuje próby gry na prostych instrumentach lub przedmiotach codziennego użytku.
- 5.8. Wykonuje ćwiczenia oddechowe, artykulacyjne i emisji głosu.
- 5.10. Rozpoznaje lub wykonuje hymn państwowy oraz wybrane pieśni patriotyczne z zachowaniem odpowiedniej postawy.

6 • WYCHOWANIE FIZYCZNE

Uczeń:

- 6.10. Manipuluje przedmiotami, przekłada je z ręki do ręki, chwytą i rotuje drobne obiekty.
- 6.11. Wykonuje ćwiczenia fizyczne wspierające wyciszenie i radzenie sobie z napięciem.

PRZYKŁADY DOŚWIADCZEŃ EDUKACYJNYCH

1. Uczniowie wykonują samodzielną lub grupową obserwację zjawisk przyrodniczych dotyczących pogody, roślin, zwierząt, dzielą się swoimi spostrzeżeniami podczas zajęć.
2. Uczniowie wspólnie realizują inicjatywę na rzecz innej osoby lub grupy, decydują, w jakiej formie chcą wyrazić troskę o tę osobę.
3. Uczniowie w grupach tworzą model prostej konstrukcji, np. wiatraczek, makietę, wykorzystując dostępne materiały, w tym recyklingowe, wspólnie modyfikują konstrukcję i rozwiązują problemy techniczne.

Autorzy podstawy programowej dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym:

- Ewa Barszczowska
- Katarzyna Cichocka-Segiet
- dr Emilia Danowska-Florczyk
- Justyna Hadryś
- Agnieszka Pilch
- Magdalena Olejniczak-McKay
- dr Beata Rola
- dr Magdalena Zając

Lista autorów i recenzentów wszystkich podstaw programowych, które powstają w IBE PIB, jest dostępna na stronie:

<https://ibe.edu.pl/pl/podstawy-programowe>

Po zapoznaniu się z tym dokumentem uwagi dotyczące podstaw programowych prosimy przysyłać za pomocą formularza do informacji zwrotnej. Wszystkie opinie zostaną przekazane Ministerstwu Edukacji Narodowej wraz z gotowymi projektami podstaw programowych przygotowanych w IBE PIB.

[Link do formularza](#)

We wrześniu na stronie IBE PIB zostaną opublikowane pełne projekty podstaw programowych, a następnie odbędzie się wysłuchanie publiczne.